

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Motuk

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **L. K.**

oskarżonego z art. 157 § 1 k.k. i art. 160 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 19 września 2024 r.,
skargi oskarżyciela posiłkowego D. K.

na wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 11 stycznia 2024 r., sygn. akt IV Ka 1039/23
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Szamotułach
z dnia 21 lipca 2023 r., sygn. akt II K 236/23
i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

**2. zarządza zwrot oskarżycielowi posiłkowemu D. K. uiszczonej
opłaty od skargi w kwocie 450 złotych.**

Paweł Kołodziejcki

Anna Dziergawka

Marek Motuk

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Szamotułach, wyrokiem z dnia 21 lipca 2023 r., w sprawie o sygn. akt II KK 236/23, uznał L. K. za winnego tego, że w dniu 10 kwietnia 2022 r. w P. przy ul. [...], w wyniku zadania uderzeń w tułów D. K., spowodował jego przewrócenie się na chodnik, następstwem którego było uderzenie tyłem głowy o twarde podłoże, w wyniku czego pokrzywdzony D. K. doznał obrażeń ciała w postaci złamania kości potylicznej po stronie lewej, prawostronnego krwiaka przymózgowego przy prawym płacie czołowym, pourazowego krwotoku podpajęczynówkowego, stłuczenia prawego płata czołowego 1 skroniowego mózgu, rany tłuczonej okolicy potylicznej, czym spowodował u niego naruszenie czynności narządu ciała na czas dłuższy aniżeli 7 dni, przy czym swoim postępowaniem nieumyślnie naraził D. K. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub powstania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, to jest czynu z art. 157 § 1 k.k. i art. 160 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Za opisanę przestępstwo L.K. wymierzona została kara 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszone na okres 1 roku tytułem próby, z obowiązkiem przestrzegania porządku prawnego w okresie próby. Jednocześnie na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzeczono wobec oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego D. K. nawiązkę w kwocie 30.000 zł (trzydzieści tysięcy złotych) oraz orzeczono o kosztach postępowania.

Od powyższego wyroku apelacje wnieśli obrońca oskarżonego oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, wyrokiem z dnia 11 stycznia 2024 r., w sprawie o sygn. akt IV Ka 1039/23, po rozpoznaniu wywiedzionych apelacji, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Szamotułach do ponownego rozpoznania.

Skargę na powyższy wyrok wywiódł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, zarzucając naruszenie art. 437 § 1 w zw. z § 2 k.p.k. przez niezasadne uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego

rozpoznania w sytuacji, gdy nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy przypomnieć, że stosownie do treści art. 539a § 3 k.p.k., podstawą skargi na wyrok sądu odwoławczego może być naruszenie art. 437 k.p.k. lub uchybienie określone w art. 439 § 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego winien zatem ograniczyć się do zbadania, czy w sprawie wystąpiły tzw. bezwzględne przyczyny odwoławcze, albo doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego lub też konieczne jest przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (zob. postanowienie SN z dnia 10 lutego 2017 r., IV KS 6/16; uchwała SN z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17; postanowienie SN z dnia 26 czerwca 2024 r., I KS 4/24). Słusznie jednak wskazał skarżący, że przesłanka ta w przedmiotowej sprawie nie wystąpiła, a tym samym orzeczenie kasatoryjne sądu odwoławczego było bezpodstawne. Przesłanka z art. 437 k.p.k. aktualizuje się jedynie wtedy, gdy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym doszło do takiego naruszenia norm prawa procesowego, które w realiach konkretnej sprawy podważa rzetelność całego tego postępowania, co przemawia za powtórzeniem (przeprowadzeniem na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie I instancji (zob. uchwała SN z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19; wyrok SN z dnia 9 lutego 2021 r., V KS 2/21; wyrok SN z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KS 34/22; wyrok SN z dnia 4 lipca 2023 r., II KS 16/23). Wypada przy tym podkreślić, że przesłanka „konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości” stanowi wyjątek od zasady „czystego modelu apelacyjnego”, w związku z czym należy ją wyklądać wąsko. W konsekwencji opisuje ona przypadki, gdy sąd I instancji w ogóle nie ujawnia żadnych dowodów, na

których opiera wyrok, albo wszystkie te dowody zostały nieprawidłowo przeprowadzone (zob. wyrok SN z dnia 26 listopada 2020 r., IV KS 32/20; wyrok SN z dnia 9 marca 2022 r., I KS 4/22). Gdy nie zachodzą powyższe okoliczności, postępowanie dowodowe w uzupełniającym zakresie powinien przeprowadzić sąd odwoławczy (zob. np. wyrok SN z dnia 20 października 2022 r., III KS 63/22).

Pisemne motywy wyroku sądu odwoławczego powinny przy tym nie tylko wyraźnie określać, która z przesłanek wymienionych w art. 437 § 2 zdanie 2 k.p.k. zadecydowała o uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji i przekazaniu sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania, lecz również zawierać argumentację wskazującą na zasadność takiego wnioskowania, a tym samym konieczność wydania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym.

W przedmiotowej sprawie, sąd odwoławczy, uchylając zaskarżony wyrok w stosunku do L. K. i przekazując sprawę Sądowi Rejonowemu w Szamotułach do ponownego rozpoznania wskazał, iż konieczne jest uchylenie zaskarżonego wyroku z uwagi na potrzebę przeprowadzenia przewodu na nowo w całości. Jednakże analiza uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego prowadzi do wniosku, iż orzekając kasatoryjnie sąd odwoławczy nie wykazał istnienia przesłanki z art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., tj. konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Sąd Okręgowy wskazał jedynie na potrzebę jego uzupełnienia w części, co dotyczy w głównej mierze odtworzenia nagrania z monitoringu i okazania go świadkom „E. C. i B. N., jak również C. B. i pozostałym uczestnikom spotkania z 9 kwietnia 2022 r., a nadto przede wszystkim oskarżonemu (...) celem umożliwienia im ustosunkowania się do treści owego nagrania i odpowiedzenia na pytanie, czy mężczyzną zmierzającym z drugiej strony ulicy w kierunku grupy mężczyzn, wśród których znajdowała się pokrzywdzony, był w istocie oskarżony i czy to on był sprawcą ciosu zadanego pokrzywdzonemu, a w konsekwencji jego upadku i uszkodzenia ciała”. Dalej sąd odwoławczy dostrzegł potrzebę ustalenia danych drugiej kobiety wychodzącej z kamienicy i jej przesłuchanie, co winno w efekcie skutkować prawidłową oceną dowodów i wydaniem sprawiedliwego wyroku.

Podkreślić należy, że wskazane przez sąd odwoławczy czynności dowodowe w żaden sposób nie świadczą o konieczności przeprowadzenia przewodu sądowego

w całości. Rację ma skarżący wskazując, że sąd nie ma obowiązku odtwarzania nagrania, jeśli strona miała możliwość zapoznania się z nim, zaś oskarżony ma prawo do odmowy składania wyjaśnień, z którego konsekwentnie korzystał, a zatem nie ma obowiązku wypowiadania się w zakresie nagrania z monitoringu, które sąd ocenił jako jeden z dowodów.

Co istotne, ustawodawca wprowadził w obecnym stanie prawnym zamknięty katalog podstaw uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, nakładając na sąd odwoławczy obowiązek merytorycznego orzekania, poza przypadkami w nim skatalogowanymi. Na gruncie omawianej sprawy żadna z enumeratywnie wskazanych w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. przesłanek do wydania orzeczenia kasatoryjnego nie wystąpiła. Sąd II instancji wskazał jedynie na potrzebę odtworzenia nagrania z monitoringu oraz odebrania dodatkowych zeznań świadków, co winno skutkować ponowną oceną dowodów.

Postępowanie przed sądem odwoławczym obecnie ma cechy postępowania apelacyjnego, a nie kasatoryjnego. Zwiększona apelacyjność postępowania drugoinstancyjnego nie tylko pozwala, ale wręcz implikuje obowiązek ponowienia lub uzupełnienia materiału dowodowego w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla prawidłowego przeprowadzenia kontroli odwoławczej. W razie braku okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., sąd odwoławczy w obliczu stwierdzenia uchybienia, obowiązany jest dokonać zmiany zaskarżonego orzeczenia. Podstawę mogą stanowić tu zarówno dowody zgromadzone przez sąd I instancji, jak i dowody przeprowadzone przed sądem II instancji, z tym zastrzeżeniem, że nie może to prowadzić do powtórzenia przewodu w całości. Jeżeli więc stan dowodowy nie jest wystarczający do wydania wyroku reformatoryjnego i wymaga uzupełnienia przewodu sądowego, lecz nie w całości, to sąd *ad quem* jest zobowiązany przeprowadzić dowody i wydać orzeczenie merytoryczne. Uprawnienia w zakresie przeprowadzenia dowodów pozostają na tej płaszczyźnie analogiczne, jak przed sądem I instancji. Sąd odwoławczy może więc przeprowadzić dowód zarówno z osobowego źródła dowodowego, jak i ze źródła rzeczowego, może przeprowadzić dowody w sposób bezpośredni oraz w wypadkach wskazanych w ustawie, w sposób pośredni. Zaznaczyć przy tym trzeba, że w przypadku, gdy sąd odwoławczy zmienia

zaskarżone orzeczenie, to w tym zakresie – wchodząc w rolę sądu *meriti*, powinien dostosować treść rozstrzygnięcia do wymogów art. 413 § 1 pkt 5 i 6 oraz § 2 pkt 1 i 2 k.p.k., a treść pisemnego uzasadnienia wyroku – do wymogów art. 424 § 1 i 2 k.p.k. (art. 458 k.p.k.) (zob. postanowienie SN z dnia 24 października 2017 r., V KK 265/17).

Dodać wypada, że prowadzenie własnego postępowania dowodowego przez sąd odwoławczy stanowi regułę, zwłaszcza w świetle art. 452 § 2 k.p.k. Jedynie wyjątkowo, kiedy bez ponowienia wszystkich dowodów nie jest możliwe wydanie trafnego rozstrzygnięcia, sąd odwoławczy może wyrok sądu I instancji uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania (zob. wyrok SN z dnia 5 marca 2024 r., I KS 39/23). Sąd odwoławczy nie jest także związany opisem czynu, co dotyczy w szczególności daty czynu oraz sposobu działania sprawcy.

Reasumując, na gruncie przedmiotowej sprawy, niewątpliwie nie zachodziła konieczność powtórzenia przewodu sądowego w całości, co wyłączałoby kompetencję sądu II instancji do merytorycznego orzekania. Uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji stanowiło zatem rażące naruszenie przepisu art. 437 § 2 zdanie 2 k.p.k., co zostało wykazane w złożonej skardze.

Z tych przyczyn, zaskarżony wyrok podlegać musiał uchyleniu, a sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W jego toku winny zostać uwzględnione wyrażone powyżej zapatrywania prawne (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.).

Z uwagi na treść art. 527 § 4 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k. zarządzono zwrot uiszczonej opłaty od skargi.

Paweł Kołodziejski

Anna Dziergawka

Marek Motuk

[PGW]

[ał]